

24. GAIA: GAIKO ONKOLOGIKOEN BEHAR DIETETIKOAK

Gaia hasi baino lehen ikasleei galdera batzuk planteatzen dizkiegu eta erantzuteko eskatu ere. Klasea bukatu ondoaren galdera berdinak erantzungo ditugu ea lehen emandako erantzunak zuzenak diren jakiteko.

Galderak hurrengoak dira:

- 1.-Alkoholak minbizi arriskua handitzen du?
- 2.-Antioxidatzaileak minbizi arriskua gutxitzen dute?
- 3.-Eta Obesitateak minbizi arriskua handitzen du?
- 4.-Elikagai transgenikoek minbizi arriskua handitzen dute?
- 5.-Elikagaiak sukaldatzeko moduak eragina izan dezake minbiziaren agerpenarekin?

1.- ELIKADURA ETA MINBIZIAREN ARTEKO HARREMANA

Gero eta ikerketa gehiago daude arlo honen inguruan ([EPIC](#), AECC)

Zertan eragiten du dietak kartzinogenesisian?

- 1- Kartzinogenoen **ahoratzean**
- 2.-Kartzinogenoen **sorreran** gorputzean
- 3.-Zelulen **promozio fasean** eraginez

Ohitura nutrizionalen aldaketak, neoplasia batzuen intzidentzia gutxitu dezake

Gomendioak hurrengoak izango lirateke:

- 1.- Dieta Orekatua (Makromantenugaien % egokiak mantenduz)
- 2.- Gantz azido aseak < 8%
- 3.- 10g zuntz / 1000 Kcal
- 4.- Fruta eta barazki asko (gutxienez 5 ano/egunean)
- 5.- Keztatutako eta brasetan egindako elikagaiak ezabatu
- 6.- Alkohola eta tabakoa ezabatu

2.- MINBIZIAREN TRATAMENDU DIETETIKOA

Nutrizio beharrak egoeraren arabera aldatu daitezke:

- Gaixoaren adina
  - Aldez aurreko nutrizio egoera
  - Minbizi mota (Tokia, estadioa...)
  - Tratamendu eta pronostikoa
  - Tumore-kakexiaren agerpena
- } Banakako tratamendua

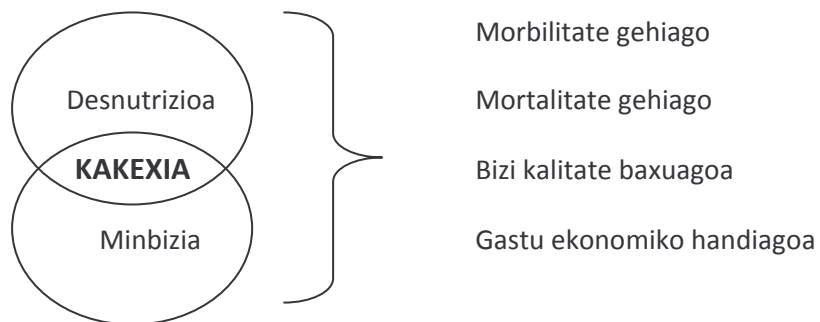
3.- TUMORE KAKEXIA

Definizioa: Gaixotasun eta malnutrizio (protein-energetikoa) egoera orokorra, ahulezia eta argaltzea ezaugarri dituena

- Heriotzaren zergaitia minbizia duten %20-30 artean
- Kasu gehiago gertatzen dira estadio larrietan

- Muskulu masa eta gantz-masaren galera
- Euskarri nutrizionalarekin **EZ** da beti arazoa konpontzen

I.- Irudia: Kakexia

Tratamendu dietetikoaren helburuak hurrengoak izango dira:

- 1.- Bizi-iraupena handitu
- 2.- Bizitza-kalitatea hobetu

4.- MANTENUGAI BEREZIAK

- 1.- Muskulu proteolisiaren inhibizioa sahiesteko
  - ω 3 gantz azidoak
- 2.- Muskuluaren sintesi proteikoaren estimulazailerak
  - Aminoazidoak
    - * Leucina
    - * Arginina: Jarduera inmunitarioa handituz
    - * Glutamina: Infekzio arriskua gutxituz

3.- Beste batzuk

- E Bitamina : Jarduera inmunitarioa hobetzen du eta antioxidatzailea da

5.- AHOLKU DIETETIKOAK

- 5/6 otordu egunean
- Aho-higiene aproposa
- Zapore eta usain sendoak saihestu
- Tenperatura bortitzak saihestu
- Elikagai mingarriak eta gas ekoizleak saihestu
- Testura eta loditasuna moldatu (disfagia)
- Proteina eta kaloriatan aberatsak diren elikagaiak hartu

6.- EGOERA DESBERDINAK

1.- Dastamen arazoetan

- Tenperatura bortitzak saihestu
- Usain eta zapore sendoak saihestu
- Zinc-etan aberatsak diren elikagaiak (itsaskiak...)

2.- Idorrerian

- Zuntz ahoratzea handitu
- Likido kopurua handitu

3.- Mukositis kasuetan

- Hurrengo elikagaiak saihestu:
  - Garratzak
  - Frijituak
  - Mingotsak
  - Mingarriak
  - Fruta gordinak eta berdeak
  - Gasdun edariak
- Elikagai bigunak eta txikituak erabili
- Glutaminarekin suplementazioak mukositis hobetu dezake

4.- Goragale kasuetan

- Elikagai hotz edo giro-tenperaturan
- Elikagai lehorrak hartu (ogi txigortua, galletak..)
- Otorduetan EZ edan, ura otorduetatik kanpo hartu eta pixkanaka

5.- Beharako kasuetan

- Likido ugari hartu
- Esnekiak saihestu
- Koipetsuak diren elikagaiak saihestu
- Otordu asko egin eta bolumen txikikoak
- Gomendatutako elikagaiak: tea, sagarra, ogi txigortua...

6.- Xerostomia kasuetan

- Modu urtsuan sukaldatutako elikagaiak
- Listu-jarioaren estimulatzaileak: piña, izotz-koskorrak, goxokiak...

Batzuetan elikadura arruntarekin ez da nahikoa, kasu horietan:

1.- Egokitutako elikadura

(lodiagarriak, dieta hiperproteikoak ...)

2.- Anorexiaren tratamendu farmakologikoa (kortikoideak, megestrol azetatoa...)

3.- Suplementazioa

4.- Zunda bidezko nutrizioa (enterala edo parenterala)

Klase bukatzeko, har ditzagun hasierako galderak berriro, ea hasierako erantzunak zuzenak ziren:

1.-Alkoholak minbizi arriskua handitzen du?

2.-Antioxidatzaileak minbizi arriskua gutxitzen dute?

3.-Eta Obesitateak?

4.-Elikagai transgenikoek minbizi arriskua handitzen dute?

5.-Elikagaiak sukaldatzeko moduak eragina izan dezake minbiziaren agerpenarekin?